

**Arviointikatsaus OVI-hankkeesta
tammikuun ja kesäkuun 2010 väliseltä ajanjaksolta**

Sari Pitkänen ja Antti Peltö-Huikko

Sosiaalikehitys Oy

Elokuu 2010

Sisällysluettelo

1	Johdanto	2
2	Hankkeen toimeenpano	4
3	Hankekumppanuus	4
4	Koulutukset, teemakeskustelut ja yhdistyskohtainen ohjaus	5
5	Aineistot	7
6	Hankkeen verkostotyö	8
7	Johtopäätökset	8
8	Kehittämissuositukset	10

1 Johdanto

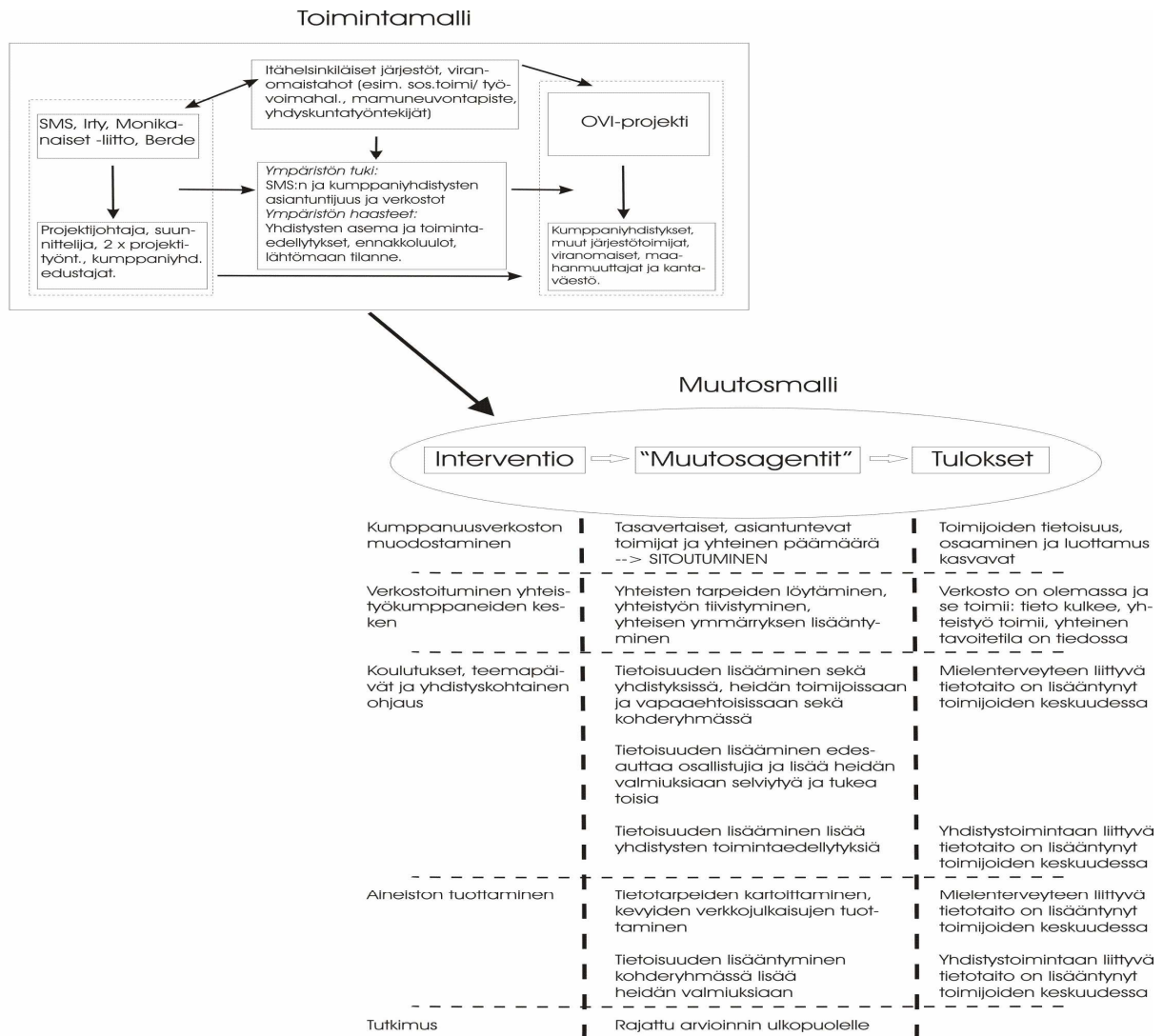
Sosiaalikehitys Oy toteuttaa vuosina 2008–2011 ulkoisen arvioinnin OVI-hankkeesta, joka on Raaha-automaattiyhdistyksen rahoittama ja Suomen Mielenterveysseuran koordinoima viiden kumppanuusyhdistyksen kanssa toteutettava kehittämishanke. Hankkeen tavoitteena on tuottaa tietoa maahanmuuttajien mielenterveyteen, mielenterveysongelmien ehkäisyyn ja arjessa selviytymiseen liittyvistä näkemyksistä ja kokemuksista, kehittää ja toteuttaa Mielenterveysseuran malleihin pohjautuvia koulutuksia yhdessä kumppanuusyhdistysten kanssa, kehittää yhteistyötä maahanmuuttajajärjestöjen ja muiden Itä-Helsingin toimijoiden välillä sekä levittää kertynyt tieto, kokemukset ja kehitetyt toimintamallit myös muiden hyödyksi. Ulkoisen arvioinnin tehtävänä on arvioida hankkeen toimeenpanoa ja vaikutuksia maahanmuuttajajärjestöjen toimintaan. Arvioinnin kohteena ovat maahanmuuttajajärjestöjen toiminnan kehittäminen, tiedon tuottaminen maahanmuuttajien mielenterveyteen liittyvistä asioista, yhteistyön edistyminen toimijoiden välillä ja kulttuurien välisen tuntemuksen lisääntyminen.

Arviointikysymykset ovat:

- 1) **Miten maahanmuuttajajärjestöjen toimintaa on kokonaisuutena pystytty kehittämään? Millaisia vaikutuksia valituilla keinoilla on hankkeeseen osallistuvien maahanmuuttajajärjestöjen toimintaan? Millaisia vaikutuksia hankkeessa kehitettävillä aineistoilla ja koulutuksilla on?**
 - a) Millaisia tarpeita kumppanuusyhdistyksillä on ja miten nämä tarpeet on pystytty huomiomaan toiminnan suunnittelussa?
 - b) Millaista aineistoa maahanmuuttajajärjestöt tarvitsevat ja kuinka tuotettu aineisto tähän tarpeeseen vastaa?
 - c) Millaisia koulutuksia hankkeessa on kehitetty ja toteutettu, ja miten ne ovat vastanneet asetettuihin tarpeisiin?
 - d) Miten yhteistyötä on pyritty kehittämään maahanmuuttajajärjestöjen ja muiden itähelsinkiläisten toimijoiden kanssa? Mitä järjestöjä/ toimijoita yhteistyössä on mukana? Puuttuuko joitain olennaisia järjestöjä/ toimijoita?
- 2) **Miten kulttuurien tuntemuksen lisääntyminen on näkynyt kumppanuusyhdistysten sekä heidän kohderyhmiensä arjessa? Miten hankkeen toiminta lisää siihen osallistuvien maahanmuuttajajärjestöjen valmiuksia tukea toimintansa piirissä olevia ihmisiä?**
 - a) Miten toimijoiden verkostoitumista on pyritty edistämään ja miten se on kumppanuusyhdistysten välillä konkretisoitunut?
 - b) Miten maahanmuuttajien ja kantaväestön tutustumista on pyritty tukemaan ja miten siinä on onnistuttu?

- c) Millaisia toimivia yhteistyökäytäntöjä ja työvälineitä on juurrutettu kumppanuusyhdistysten toimintaan ja miten tämä näkyy heidän arkityössään?
d) Miten kertynyttä tietoa ja kokemuksia on levitetty ja miten levitettyä tieto on otettu vastaan?

Arvioinnin viitekehyksenä käytettävää Chenin toiminta- ja muutosmallia, jota täydennettiin OVI-hankkeen kanssa vuoden 2009 alussa liittämällä mukaan hankkeen tarjoamat teemapäivät ja yhdistyskohtainen ohjaus.

Kuvio 1: OVI-hankkeen arvioinnin viitekehys

Käsillä olevassa elokuussa 2010 valmistuneessa kolmannessa väliraportissa arvioidaan hankkeen toteutumista ja tuloksia ajanjaksolla 1.1.2010–30.6.2010. Arviointijaksolla on jatkettu hankkeen sessiarviointia seuraamalla sen toimeenpanon onnistumiseen ja edistymiseen vaikuttaneita tekijöitä. Arvioinnissa on jatkettu myös hankkeessa tuotettavan aineiston ja koulutusten toteuttamisen ja niiden maahanmuuttajien tarpeisiin vastaamisen arviointia. Alkuvuotta 2010 koskeva arviointi on kohdentunut kumppanuuden ja verkostoyhteistyön toteutumiseen ja kehittymiseen hankkeessa sekä koulutusten, teemapäivien ja yhdistyskohtaisen ohjauksen toteutumiseen.

Ensimmäisessä vuotta 2010 koskevassa väliraportissa on käytetty arviointiaineistona kirjallista materiaalia sekä hankkeen järjestämissä tilaisuuksissa tehtyä osallistuvaa havainnointia. Arvioinnissa käytettyä kirjallista aineistoa ovat olleet mm. hankkeen tavoitteita ja tuloksia kuvaavat materiaalit

kuten koulutuksia ja verkostotyötä koskevat suunnitelmat ja itsearviointiraportit niiden toteutuksesta, uutiskirjeet sekä ohjaus- ja johtoryhmien, tiimikokousten ja kumppaniyhdistysten tapaamisten muistiot. Osallistuva havainnointi toteutettiin kahdessa (2) tilaisuudessa, jotka molemmat ovat olleet hankekumppanien yhdessä toteuttamia tapahtumia. Edellinen väliarviointiraportti on ollut vuoden 2009 hankkeen toteutumaa ja tuloksia koostava arviointi. Käsillä olevassa alkuvuotta 2010 koskevassa arvioinnissa painottuvat enemmän kehittämissuositukset, jotka voivat toimia hankkeen tulevia linjauksia koskevan keskustelun pohjana.

2 Hankkeen toimeenpano

Arvio hankkeen toteutuksesta: OVI-hankkeen toteutus on ollut vuoden 2010 alkupuolella hyvin onnistunutta eikä sen toimintaa ole vaikeuttaneet suuret muutokset. Hankkeessa käydään hyvin keskustelua toiminnasta mm. projektihenkilöstön tiimikokousten sekä ohjaus- ja johtoryhmän kokousten yhteydessä. *Kokousmuistioiden ja muun materiaalin perusteella kumppaniyhdistysten tarpeita kuunnellaan ja ne huomioidaan hyvin toiminnan suunnittelussa.*

Hankkeen itsearviointi ja arvio sen toteuttamisesta: *OVI-hanke on jatkanut edelleen säännöllisesti ja onnistuneella tavalla toimintansa itsarviointia.* Projektitiimin tekemässä itsearvioinnissa on tarkasteltu kehittämistyön tavoitteita ja niiden toteutumista arviointikysymysten avulla toimintamuodoittain ja kumppaniyhdistyskohtaisesti sekä mietitty yhdessä kehittämiskohteita. Projektitiimi käyttää systemaattisesti arvioinnissa seurantalomaketta, johon kirjataan tapahtumien ja arviointien lisäksi yleisiä havaintoja jatkoa varten. *Hankkeen itsearviointi tuo näkyväksi tehtyä työtä, mikä on tärkeää työnjaon selkeyden ja toiminnan etenemisen kannalta.*

OVI-hankkeen tavoitteena on kehittää maahanmuuttajajärjestöjen toimintaa. OVI-hankkeen tavoitteena on vuonna 2010 yhdistyskohtaisten tavoitteiden täsmentäminen, seuranta ja arviointi. Itsearvioinnin opetteleminen on yksi keino, jolla järjestöjen toimintaa voidaan kehittää. *Vuoden 2010 alkupuolella itsearvioinnissa kehittyi kumppaniyhdistysten osallistuminen toiminnan arviointiin.* Kumppaniyhdistykset arvioivat ensimmäistä kertaa OVI-hankkeen toteutuman lisäksi niiden omien tavoitteiden toteutumista. Hanke on lähettänyt kumppaniyhdistyksille ennakkokysymyksiä, joihin on vastattu yhteisissä arviointipalaverissa sekä kirjattu asiat selkeästi ja tehty ne kaikille näkyviksi. *Itsearvioinnin avulla kumppaniyhdistykset oppivat suunnittelemaan jatkossa entistä paremmin omaa toimintaansa ja sen kehittämistä sekä arvioimaan suunnitelmien toteutumista.*

- OVI-hanketta on toteutettu hyvin ja se on edennyt pääosin suunnitelmien mukaisesti.
- Hanke on aiempien toimintajaksojen tavoin ottanut hyvin huomioon kumppaniyhdistysten tarpeet toiminnan suunnittelussa ja toimeenpanossa.
- Hanke on toteuttanut itsearviointia entistä paremmin, kun vuonna 2010 käynnistyi kumppaniyhdistyskohtainen toiminnan itsearviointi. OVI-hankeeseen osallistumisen kautta kumppaniyhdistykset oppivat arvioimaan ja kehittämään toimintaansa, mikä auttaa niitä jatkossa esimerkiksi omien kehittämishankkeiden toteuttamisessa.

3 Hankekumppanuus

Toteutuma: Ovi-hanke on saavuttanut jo aiemmin kattojärjestöjen jäsenyhdistysten ja viiden kumppaniyhdistyksen tavoittamisen kautta riittävän suuren kumppanuusverkoston osallistujamäärän, joka siltä puuttui hankkeen alkuvaiheessa. OVI-hankkeen tavoitteena on ollut lisätä ja syventää konkreettista yhteistyötä kumppaniyhdistysten välillä. Hankkeessa on vahvistunut vuoden 2010 keväällä yhteistyö Suomen Mielenterveysseuran ja kumppaniyhdistysten välillä lukuun ottamatta Somaliliittoa, joka ei vielä osallistunut käytännössä hankkeen toimintamuotoihin. Hankkeen johto-

ryhmässä on täsmennetty hankekumppanuuteen liittyviä tavoitteita ja linjattu, ettei kumppaniyhdistysten keskinäistä yhteistyötä pyritä tiivistämään itsetarkoituksellisesti, vaan sitä tehdään yhteisten intressien löytämisen jälkeen. Tavoitteiden uudelleen muotoileminen on mielekästä hankkeessa, joka perustuu kumppaniyhdistysten tarpeiden huomioimiselle toiminnan suunnittelussa ja toimeenpanossa. Kumppaniyhdistykset löysivät keväällä 2010 yhteisen kiinnostuksen kohteen, jonka ympärille ne suunnittelivat konkreettista toimintaa. Osoituksena kumppaniyhdistysten keskinäisestä yhteistyöstä on kesäkuussa kansainvälisenä lasten päivänä järjestetty Mikä on lasten kasvatuksessa tärkeintä -paneelikeskustelu, jonka järjestivät yhdessä Irakin Työllistämisyhdistys IRTYn idean perusteella Berde ry, Monika-Naiset liitto, Suomen Venäjänkielisten yhdistysten liitto FARO ja OVI-hanke.

Arvio: *Suomen Mielenterveysseuran ja kumppaniyhdistysten välisen yhteistyön lisääntyminen on hyvä tulos hankkeessa, jossa monet yhdistyksistä ovat suhteellisen pieniä ja tulleet mukaan eri vaiheissa, ja jossa yhdistysten vastuuhenkilöt ovat vaihtuneet. Hankkeen kumppaniyhdistysten keskinäistä kumppanuutta koskeva linjaus on tarkoituksenmukainen, sillä se on kumppaniyhdistysten omien toiveiden mukainen ja sen avulla voidaan kohdentaa hankkeen ajankäyttöä.*

- OVI-hankkeessa Suomen Mielenterveysseuran ja kumppaniyhdistysten välinen yhteistyö konkretisoitui ja lisääntyi. Tämä on hyvä saavutus hankkeelle, jossa osa kumppanuuSyhdistyksistä on pieniä, ilman palkattua henkilökuntaa toimivia maahanmuuttajayhdistyksiä ja osa suurina kattojärjestöjä, joilla on kiireitä myös muihin kehittämishankkeisiin ja verkostoihin osallistumisen vuoksi. Kumppaniyhdistysten keskinäiseen yhteistyöhön liittyvä tavoitteiden uudelleenlinjaus on hankkeen lähtökohdan ja toimeenpanon kannalta tarkoituksenmukainen.

4 Koulutukset, teemakeskustelut ja yhdistyskohtainen ohjaus

Tavoite: OVI-hankkeen koulutuksissa on panostettu vuonna 2009 tehdyn linjauksen mukaisesti mielenterveysteemaan. Hanke asetti vuodelle 2010 määrällisiä tavoitteita koulutusten ja teemakeskusteluiden toteuttamiselle. Tavoitteena on ollut järjestää keväällä kolme Mielenterveyden ensiapukoulutusta ja 50 teemakeskustelua. Hankkeen tavoitteena on ollut jatkaa yhdistyskohtaisen ohjauksen tarjoamista sekä toteuttaa yhteistyössä Järjestöhaun ja muiden tahojen kanssa erilaisia koulutuksia. OVI-hankkeen johtoryhmä asetti tavoitteeksi, että kumppaniyhdistykset ja Suomen Mielenterveysseura osallistuvat asennekeskusteluun ja nostavat esille teemoja, joissa tulee vastakainasettelun sijasta yhteisyys.

Toteutuma: OVI-hankkeessa on järjestetty neljä Mielenterveyden ensiapukoulutusta, jossa oli 23 maahanmuuttajataustaista osallistujaa ja Projektin yhdistyksessä -koulutus, jossa on ollut kaksi maahanmuuttajataustaista osallistujaa. OVI-hankkeen ansiosta neljä maahanmuuttajataustaista henkilöä on päässyt keväällä 2010 päättyneeseen Suomen Mielenterveysseuran Ryhmätyöskentelyn menetelmät -koulutukseen. Hankkeessa järjestettiin 23 teemakeskustelua, joista enemmistö eli 21 on ollut mielenterveysteemaisia. Hankkeen järjestämissä Miltä maahanmuutto tuntuu -teemakeskusteluissa on ollut 82 maahanmuuttajataustaista osallistujaa, Mistä arjen hyvinvointi rakentuu -teemakeskusteluissa 37 maahanmuuttajataustaista osallistujaa, Kriisissä saat apua -teemakeskusteluissa 39 maahanmuuttajataustaista osallistujaa, ja Suomen Mielenterveysseura tutuksi -teemakeskustelun kolme maahanmuuttajataustaista osallistujaa. Berde ry:lle toteutui vuonna 2010 sen toivoma Mielenterveyden ensiapukoulutus ja Irty ry:lle Projektin yhdistyksessä -koulutus. Monika-Naiset Liitto ja Faro ry olivat mukana useissa teemakeskusteluissa ja koulutuksissa.

Keväällä 2010 koulutuksiin ja teemakeskusteluihin osallistuneista 232 henkilöstä on ollut 186 maahanmuuttajataustaisia henkilöitä ja heistä 69 on ollut kumppaniyhdistysten edustajia. OVI-hankkeen

järjestämissä koulutuksissa ja teemakeskusteluissa on ollut vuoden 2010 kevääseen mennessä yhteensä 426 osallistujaa, joista 330 henkilöä on ollut maahanmuuttajataustaisia. Hankkeessa on ollut 28 peruuntunutta koulutusta ja teemapäivää, joista 24 on ollut kaikille maahanmuuttajataustaisille henkilöille avoimia tilaisuuksia. Hankkeessa on tarjottu yhdistyskohtaista ohjausta Berdelle, Irtylle ja Farolle. Johtoryhmän tavoitteena oli yhteisiä teemoja sisältävän tilaisuuden järjestäminen. Tämä toteutui hankkeen ja sen kumppaniyhdistysten yhdessä järjestämässä Mikä on lasten kasvatuksessa tärkeintä -paneelikeskustelussa, jossa oli mukana 20 maahanmuuttajataustaista osallistujaa.

OVI-hanke on koonnut säännöllisesti palautetta sen järjestämistä koulutuksista. Koulutukset ovat olleet palautteen perusteella hyvin onnistuneita. Kouluttajat ovat antaneet raporteissaan eniten myönteistä palautetta osallistujien suomenkielentaidolle, kouluttajien yhteistyön toimivuudelle sekä koulutusta koskevan tiedon ja markkinoinnin riittävyydelle. Koulutettavat ovat pitäneet hyvänä kielitaidon riittävyttä, koulutusten vastaamista odotuksiin ja asioiden sopivaa määrää. Hyvänä pidetään myös koulutusmateriaalin kieltä sekä teemakeskusteluiden tulkkausta. Teemakeskusteluista on annettu vuonna 2010 parhaita arvosanoja Miltä maahanmuutto tuntuu ja Mistä rakentuu arjen hyvinvointi -teemakeskusteluille. Palautteen ja itsearvioinnin perusteella räätälöidyt koulutukset ovat olleet parempia, kun peruutukset ovat olleet pääosin ollut avoimissa tilaisuuksissa.

Arvio: OVI-hanke on dokumentoinut hyvin koulutusten ja teemapäivien ja niihin osallistuneiden määriä myös peruuntuneiden koulutusten osalta sekä arvioinut analyttisesti niiden toteutumista. Vaikka OVI-hanke ei saanut toteutettua suunniteltua määrää koulutuksia ja teemakeskusteluja, sen järjestämiin koulutuksiin ja teemakeskusteluihin osallistuneiden määrä kasvoi vuoteen 2009 verrattuna. *Osallistujamäärän lisäksi hankkeen järjestämissä koulutuksissa, teemapäivissä ja seminaareissa on ollut hyvää se, että ne ovat tavoittaneet sekä kumppaniyhdistysten edustajia että muita maahanmuuttajataustaisia henkilöitä ja kantaväestöä.* OVI-hankkeen järjestämät koulutukset ja teemapäivät ovat siten hankkeen tavoitteiden mukaisesti lisänneet kulttuurien välistä tuntemusta.

Hanke on tarjonnut kumppaniyhdistyksille runsaan yleisen koulutus- ja teemapäivätarjonnan lisäksi yhdistysten kanssa erillisesti sovittavia koulutusajankohtia sekä ollut valmis järjestämään tarvittaessa tulkkausta tilaisuuksiin. *Hankkeessa on pyritty hyvin vastaamaan kumppaniyhdistysten toiveisiin sekä määrällisesti laajan vaihtoehtokirjon tarjoamisen sekä laadullisesti yhdistyksille sisällöllisesti parhaiten sopivien koulutusten tarjoamisen avulla.* OVI-hankkeen järjestämien tilaisuuksien saama hyvä palaute kertoo siitä, että projektissa on onnistuttu kehittämään maahanmuuttajataustaisten henkilöiden tarpeisiin hyvin sopivia koulutuksia ja teemakeskusteluja.

Hankkeen tavoitteena on jatkaa olemassa olevien koulutusten tarjoamista. Lisäksi hankkeessa suunnitellaan uutta koulutusta monikulttuurisia verkostoja varten, mikä kertoo OVI-hankkeen säilyttäneen kehittämisintonsa koulutusten toteuttamisessa kohdatuista vaikeuksista huolimatta. *Hankkeessa saavutettujen tulosten tulevaisuuden kannalta on hyvää se, että OVI-hankkeessa on ryhdytty suunnittelemaan koulutusten jatkuvuutta.* OVI-hanke on käynyt keskusteluja hankkeen aikana kehitettyjen ja kokeiltujen mielenterveysaiheisten koulutusten jatkamisesta projektin jälkeen osana Suomen mielenterveysseuran toimintaa. Riittävän ajoissa aloitetusta tulosten juurruttamistyöstä kertoo myös koulutusten markkinointi muille toimijoille, kuten Ryhmät yhdistyksessä ja Miltä maahanmuutto tuntuu -teemakeskusteluiden tarjoaminen osaksi Suomen Pakolaisavun Veto-verkoston vertaisohjaajille tarkoitettua koulutuspakettia. Hankkeessa kehitettävien toimintamallien jatkuvuuden kannalta ovat lupaavia myös hankealoitteet, joissa olisi tavoitteena kohdennetusti maahanmuuttajataustaisille henkilöille suunnattua terveyttä edistävää toimintaa.

- OVI-hankkeessa on toteutettu edelliseen vuoteen verrattuna enemmän koulutuksia ja teemakeskusteluja, joita on järjestetty tavoitteiden mukaisesti etenkin mielen hyvinvointiin liittyvistä aiheista. Vaikka koulutusten ja teemakeskusteluiden toteuttamisessa eivät täytyneet

hankkeen asettamat määrälliset tavoitteet, hankkeessa on tavoitettu niiden avulla kumppaniyhdistysten jäsenten lisäksi myös muita maahanmuuttajataustaisia henkilöitä. Koulutukseen osallistujia on tavoitettu etenkin verkostokumppaneiden kautta.

- Hanke on pyrkinyt aktiivisesti vastaamaan kumppanuusyhdistysten tarpeisiin mm. markkinomalla niille erityisesti kohdennettuja koulutuksia ja teemakeskusteluja. Hankkeessa on saatu hyviä koulutukseen liittyviä tuloksia pitkäjänteisen kehittämistyön avulla. Tästä kertoo esimerkkinä ensimmäistä kertaa maahanmuuttajayhdistykselle järjestetty mielenterveysaiheinen koulutus, johon toteuttaminen on vaatinut hankkeelta ja yhdistykseltä paljon aikaa ja työtä vaikeaksi ja vieraaksi koetun teeman takia.
- Koulutusten ja teemakeskusteluiden laajentaminen myös kumppaniyhdistyksiin kuulimattomille maahanmuuttajataustaisille henkilöille on osoittautunut hyväksi ratkaisuksi, jonka avulla on tavoitettu hyvin osallistujia ja saatu välitettyä tietoa hankkeen edistämistä asioista suuremmalla joukolla ihmisiä. Hankkeessa järjestettyjen koulutusten ja teemakeskusteluiden avulla on voitu lisätä hankkeen tavoitteena olevaa eri kulttuurien välistä tuntemusta.
- Hankkeessa on jatkettu hyvin onnistuneiden koulutusten ja teemakeskusteluiden toteuttamista. Koulutukset ja teemakeskustelut ovat saaneet edelleen hyvää palautetta, jota on annettu räätälöidyistä koulutuksista.
- Vaikka hankkeella on ollut vaikeuksia koulutusten ja teemakeskusteluiden toteuttamisessa niiden järjestämisen vaatiman suuren panostuksen ja peruuntumisten takia, OVI-hankkeessa on säilynyt esimerkillisesti into suunnitella myös uusia koulutuksia ja tapahtumia.
- Hanke on käynnistänyt aktiivisen keskustelun koulutusten jatkuvuudesta ja pohtinut sitä yhdessä Suomen mielenterveysseuran sekä muiden yhteistyötahojen kanssa.

5 Aineistot

Toteutuma: OVI-hankkeessa on asetettu aineistoihin liittyvä kehittämistyö vuonna 2010 projektinjohdon avaintehtäväksi. Aineistojen käännettämiseen ovat vaikuttaneet E-Mielenterveyshankkeen vastuulla oleva internetin julkaisujärjestelmän aikataulut sekä vaikeus löytää kääntäjiä aineistolle. Aineistojen tuottaminen on kuitenkin edistynyt. Kurdin/soraninkielellä on käynnissä testiosion kääntäminen ja englanninkieliset aineistot ovat valmiina elokuussa, jonka jälkeen ryhdytään laatimaan somalinkielistä versiota.

Arvio: *Vaikka aineiston tuottaminen eli E-Mielenterveyshankkeen tuottaman materiaalin käännettäminen on viivästynyt, OVI-hanke näyttää saavuttavan tuloksensa projektin loppuun mennessä.* Aineistojen käännettäminen on tärkeää, sillä mielenterveydestä ei ole juurikaan saatavilla vieraskielistä materiaalia. Aineisto on myös tärkeä väline, jolla hankkeen edistämistä asioista voidaan välittää tietoa myös OVI-projektin päättymisen jälkeen maahanmuuttajataustaisille henkilöille. *Aineiston viivästyminen saattaa vaikuttaa tiedon leviämiseen, sillä sen laatimisen lisäksi tarvitaan paljon markkinointia aineiston löytämiseen ja tutuksi tulemiseen maahanmuuttajataustaisille henkilöille.*

Hankkeen valitsema keino eli toisen Suomen Mielenterveysseuran hankkeen tuottaman materiaalin kääntäminen eri kielille on hyvä sen vuoksi, että internet-aineistolle on tiedossa pysyvä ja päivitetävä paikka hankkeen päättymisen jälkeen. OVI-hankkeen kokemukset kertovat, kuinka hidasta ja monimutkaista aineistojen käännettämisen prosessi voi olla. Hankkeessa on varattu suhteellisen vähän rahoitusta käännöksille ja aikataulut voivat osoittautua haasteellisiksi. *Aineistojen käännettämisen lopputulokseen ja erikielisten maahanmuuttajataustaisten henkilöiden saamaan hyötyyn hankkeen käännettämistä aineistoista tulisi kiinnittää erityistä huomiota.*

- Aineiston käännettäminen on viivästynyt alkuperäisistä suunnitelmista. Vaikka erikielistä aineistoa ehditään tuottaa hankkeen aikana, tiedon markkinointi ja levittäminen projektin tuella voi olla haasteellista.

6 Hankkeen verkostotyö

Toteutuma: OVI-hankkeen tavoitteena on ollut kehittää yhteistyötä maahanmuuttajajärjestöjen ja muiden etenkin itähelsinkiläisten toimijoiden kesken. OVI-hankkeessa on erityistä sen tarjoama mielenterveyteen liittyvän tiedon välittäminen ja aiheeseen liittyvä kehittämistyö, johon liittyvää tietoa tarjotaan kumppaniyhdistysten lisäksi pääkaupunkiseudun muille maahanmuuttajataustaisille henkilöille. Koska myös muissa pääkaupunkiseudun hankkeissa kehitetään maahanmuuttajayhdistysten toimintaa, hankkeessa on tehty päällekkäisen työn estämiseksi paljon yhteistyötä muiden pääkaupunkiseudun järjestötoimintaa kehittävien hankkeiden kanssa.

Vuonna 2010 OVI-hankkeessa tiivistyi edellisenä vuonna käynnistynyt yhteistyö Familia Clubin Moniheli-verkoston, Pakolaisavun Järjestöhautomo-hankkeen sekä MonikaNaiset Liitto ry:n kanssa, jotka kokoontuivat säännöllisesti yhdistystoiminnan kehittämisen verkostopalaverissa. Suunnittelutyön päätteeksi laadittiin yhteinen järjestöjen ja niiden hankkeiden toiminnasta kertova esite sekä toteutettiin Yhteistyössä on potkua -tilaisuus. Hankkeessa on tehty myös muulla tavoin säännöllistä ja tavoitteellista yhteistyötä eri tahojen kanssa. Esimerkkinä onnistuneesta verkostoyhteistyöstä kumppaniyhdistysten kanssa on Irtyn kanssa tehty onnistunut vierailu Järjestöhautomoon sekä Monika-Naiset Liiton kanssa tehty yhteistyö Rasmusverkoston tiimoilta.

Arvio: Projektityöntekijöiden välillä on selkeä ja toimivalta vaikuttava työnjako verkostoyhteistyössä. Hanke tiedottaa hyvin kumppaniyhdistyksille ajankohtaisista verkostokuulumisista mm. uutiskirjeessä. Myönteistä OVI-hankkeen toteuttamisessa verkostotapaamisissa on ollut se, ettei yhteistyö ole ollut vain pisteittäistä osallistumista joidenkin tahojen kanssa pidettäviin kokouksiin vaan aikaan on saatu pitkälinen prosessi, jossa on suunnittelupalaverien jälkeen toteutettu yhteinen tapahtuma. *Tiiviisti, tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti tehty yhteistyö vaikuttaa siihen, että OVI-hankkeessa tehdyllä työllä on aidosti merkitystä. Hankkeen aikana saavutetuilla tuloksilla saadaan aikaan pysyvämpää muutosta kuitenkin vain siinä tapauksessa, että kumppaniyhdistykset pyrkivät käyttämään syntyneitä yhteistyöverkostoja hyväkseen omassa toiminnassaan.* Kumppaniyhdistysten kannattaakin käyttää hyväkseen monipuolisia yhteistyöverkostoja ja -muotoja, joita syntyy OVI-hankkeen aikana.

- OVI-hankkeen verkostotyö on syventynyt edelleen etenkin maahanmuuttajien yhdistystoiminnan kehittämisessä. OVI-hankkeen tekemän systemaattisen ja suunnitelmallisen verkostotyön avulla luodaan edellytyksiä sille, että sen kumppaniyhdistykset saavat tukea toimintaansa myös projektin päättymisen jälkeen.

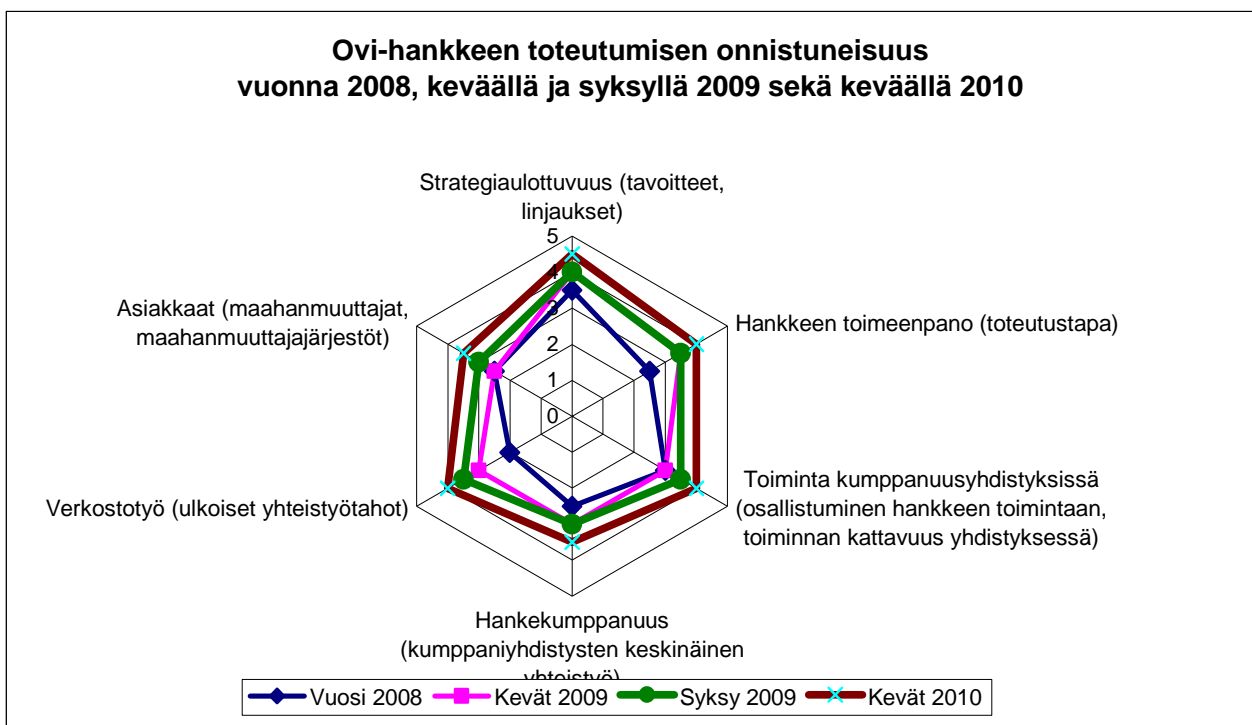
7 Johtopäätökset

Seuraavaan kuvioon on koottu arvioitsijoiden näkemyksiä siitä, mihin suuntaan hankkeessa on tapahtunut muutoksia strategisuudessa, hankkeen toimeenpanossa, hankekumppanuudessa, verkostotyössä ja maahanmuuttajien saamassa hyödyssä hankkeessa. Arvioinnin havaintojen mukaan OVI-hankkeen toteutustapa on kehittynyt, kun projektin toimintaa eivät ole alkuvuonna 2010 häirinneet suuret muutokset. Hankkeen toteuttamistapa on kehittynyt myös siten, että sen itsearviointi on ulotunut kumppaniyhdistysten tekemään tavoitteiden ja niiden toteutumisen väliseen pohdintaan asti.

Kehittymistä on tapahtunut strategiaulottuvuudessa, sillä hanke on toteuttanut tärkeäksi koettua mielenterveyteen liittyvää toimintaa. Hankkeen tavoitteiden ja linjausten kannalta on hyvä tulos se, että OVI-hanke on huomionnut myös sen aikana saavutettujen tulosten jatkuvuuden, kun se on ryhtynyt suunnittelemaan projektiajan jälkeisten koulutusten toteuttamista.

Arvioinnissa hankekumppanuutta tarkastellaan kokonaisuutena, joka sisältää sekä Suomen Mielenterveysseuran ja kumppaniyhdistyksen välisen yhteistyön että kumppaniyhdistysten keskinäisen yhteistyön ulottuvuudet. Kumppaniyhdistysten välistä yhteistyötä linjattiin uudelleen ja päätettiin rakentaa sitä vain tilannekohtaisesti, jos yhteisiä kiinnostuksen kohteita löytyy – ja sellainen löytyikin konkretisoituen keväällä 2010 järjestetyssä paneelikeskustelussa. Yhteistyö Suomen Mielenterveysseuran ja kumppaniyhdistysten kanssa lisääntyi ja niiden väliset luottamukselliset suhteet vahvistuivat, vaikka tuloksena ei ollutkaan merkittävää osallistujamäärän kasvua hankkeen toimintamuodoissa.

Hankkeen verkostotyö muiden toimijoiden kanssa on vahvistunut enemmän kuin hankekumppanuus, jossa on vahvistunut etenkin Suomen Mielenterveysseuran ja verkostokumppaneiden välinen yhteistyö. Verkostotyön lisääntymisestä kertoo hankkeen järjestämien koulutuksiin ja teemapäiviin osallistujakunta, joka koostuu pääosin verkostokumppaneiden kautta tulevista maahanmuuttajataustaisista henkilöistä sekä OVI-hankkeen osallistuminen muiden pääkaupunkiseudulla yhdistystoimintaa kehittävien yhdistysten kanssa tehtävään kehittämistyöhön. Myönteistä verkostotyössä on myös se, että yhdistykset ovat vierailulla OVI-hankkeen verkostoihin kuuluvien toimijoiden kanssa. Hankkeen ensisijaiset asiakkaat eli kumppaniyhdistysten jäsenet ja muut maahanmuuttajataustaiset henkilöt ovat hyötynet aiempaa enemmän hankkeesta, kun koulutuksiin ja teemakeskusteluihin osallistuvien määrä on kasvanut.

Kuvio 2: Ovi-hankkeen toteutumisen onnistuneisuus vuosina 2008, 2009 ja keväällä 2010

8 Kehittämissuosituks

Hanke on päässyt parhaimpaan vauhtiinsa, jossa se kehittää tavoitteellisesti toimintamuotojen lisäksi järjestökumppaneiden toimintaa sekä lisää eri toimijoiden monikulttuurista ymmärrystä ja suvaitsevaisuutta. Kehittämistyöstä huolimatta on entistä tärkeämpää ryhtyä huomioimaan sitä, että hankkeen toiminta päättyy vuoden 2011 lopussa. Hankkeessa on aloitettu hyvin koulutusten jatkuvuuden suunnittelu, mutta verkostotyön ja kumppanijhdistysten yhteistyökäytäntöjen tulevaisuuden pohtiminen on jäänyt vielä vähäisemmäksi. Vuotta 2011 ajatellen olisi tärkeää ryhtyä pohtimaan yhdessä ohjaus- ja johtoryhmän eli kumppanijhdistysten ja verkostotoimijoiden kanssa sitä, a) mitä hankkeesta on tärkeää jäädä pysyvästi jäljelle ja b) mitä eri tahot voisivat tehdä, jotta tapahtuneet muutokset tai kehitetyt asiat saataisiin pysyviksi.

Hankekumppanuus ja verkostotyö

- OVI-hankkeessa on erityyppisiä maahanmuuttajajhdistyksiä, joista osalla on suuremmat resurssit ja vähemmän tarvetta tukeen. ***Vaikka jokaisen kumppanijhdistyksen mukana oleminen on tärkeää ja niiden toiminnan kehittämistä tulee jatkaa, hankkeessa voitaisiin miettiä, voisiko se tehdä hankkeen loppuvaiheessa jonkinlaista priorisointia yhdistysten tavoittamisessa ja tukemisessa.*** Tällöin yhdistykset, jotka eivät ole osallistuneet lainkaan OVI-hankkeen toimintaan, yritettäisiin tavoittaa vähemmän ja keskittyä tiedon välittämiseen niille toimijoille, joille on siitä työmäärään nähden riittävästi hyötyä. Myös niitä toimintamuotoja, joita on ollut erittäin vaikeaa saada toteutetuksi ja yhdistyksestä osallistujia toimintaan, ei yritettäisi saada aikaan yhtä suurilla ponnistuksilla kuin ennen. Jos panostuksia ja toimintaa suunnattaisiin siitä eniten kiinnostuville ja siihen sitoutuneille toimijoille sekä yhdistysten kanssa onnistuneisiin toimintamuotoihin, voitaisiin vähentää resursseja vievää ns. tyhjäkäyntiä.
- Vaikka hankkeessa tehty verkostoyhteistyö on ollut toimivaa, itsearvioinnissa on tullut esille huoli kumppaneiden verkostoitumistarpeiden riittävästä ja uusien keinojen löytämisestä yhdistysten aktivoimiseen. ***Hankkeessa voitaisiin miettiä yhdessä kumppanijhdistysten kanssa yhteyshenkilömallin kokeilemistä, jossa yhdistyksessä eri henkilö ottaisivat vastuulle jonkin osa-alueen kuten koulutuksiin ja teemakeskusteluihin osallistujien etsimisen, yhdistystoiminnan kehittämisen tai verkostotyön.*** Hankkeessa voitaisiin käynnistää tavoitteellinen ”roolipelikokeilu”, jossa jokaisessa yhdistyksessä nimettäisiin vastuuhenkilöt ja tarkasteltaisiin jokaiselle yhdistyskohtaisesti asetettujen tavoitteiden toteutumista. Yhdistykset voisivat tällöin hankkeen aikana harjoitella, millaisissa rooleissa niiden jäsenet voisivat toimia OVI-hankkeen toteuttamisen jälkeen, kun ne eivät saa enää tukea ja ohjausta toimintaansa projektilta.

Mielenterveyttä ja mielen hyvinvointia koskevat aineistot

- Syksyä 2010 ja kevättä 2011 ajatellen on tärkeää pohtia, mitä aineistoja pitää ehdottomasti käännettä ja miten tietoa niistä ryhdytään markkinoimaan. ***Aineiston tuottaminen on tärkeää saada tavoitteiden mukaisesti loppuun vuoden 2010 loppuun mennessä. Aineiston tuottaminen olisi hyvä aikatauluttaa lopullisesti myös sen markkinointia ajatellen.*** Jos erikieliset aineistot saadaan valmiiksi ja internetiin viimeistään kesään 2011 mennessä netissä, syksyllä 2011 jää aikaa materiaalin markkinoinnille tiedon levittämistä ja juurtumista varten.

Koulutukset, teemapäivät ja yhdistyskohtainen ohjaus

- ***Koulutusten ja teemakeskusteluiden määrällisiä tavoitteita ei välttämättä tarvitse asettaa suuriksi, sillä yksikin tai muutama hyvin toteutunut tilaisuus voi olla parempi kuin runsas tarjonta.*** Koska OVI-hankkeessa on tehtyjen linjausmuutosten myötä saavutettu hyvin maahanmuuttajataustaisia osallistujia, liian suuret määrälliset tavoitteet voivat aiheuttaa turhia pettymyksiä ja estää saavutettujen hyvien tulosten näkemistä.
- Yhtenä haasteena OVI-hankkeessa on ollut ns. turhan työn tekeminen, kun se on yrittänyt saada koulutuksiin osallistujia tai koulutukset ovat peruuntuneet. Kumppaniyhdistysten kanssa on pohdittu, miten periaatteessa hyödyllisiksi koettuihin koulutuksiin ja tapahtumiin saataisiin oikeasti maahanmuuttajataustaisia osallistujia. Hanke on keskittynyt kumppaniyhdistysten kanssa suunnittelemaan toimintamuotojen toteuttamista ja niiden arviointia. Koulutusten ja tilaisuuksien markkinointi vaikuttaa painottuvan liiallisesti hankkeen tekemään tiedottamiseen ja motivointiin. ***Jatkossa hanke voisi määrittää yhdessä kumppaniyhdistyksen kanssa tavoitteellisesti keinoja sille, miten yhdistys tekee markkinointia sekä arvioida yhdessä yhdistysten kanssa tehtyä työtä.*** Hanke voisi asettaa yhdistyksen kanssa tavoitteita ja keinoja sille, miten kumppaniyhdistys voisi saada jäseniään ja muita oman kieli- ja kulttuuritaustan edustajia tilaisuuksiin. Tavoitteiden asettamisen jälkeen hanke ja kumppaniyhdistyksen voisivat arvioida koulutuksen ja tilaisuuden toteutumista myös yhdistyksen tekemän markkinoinnin kannalta.
- OVI-hankkeessa on keskusteltu koulutustarjonnasta kertovan tiedon kääntämisestä eri kielille ja tarkempien kuvausten tekeminen koulutuksista. Koulutusten kohdentaminen ja osallistujien houkuttelevuus mm. käännettyjen tiedotteiden avulla ovat hyviä tapoja, vaikka ne vaativat paljon työtä ja järjestelyä. ***Olisi hyödyllistä pohtia, voisivatko kumppaniyhdistykset kääntää nykyistä useammin itse omankielisiä lyhyitä tiedotteita koulutuksista ja teemakeskusteluista, joita OVI-hanke voisi monistaa ja välittää eteenpäin.*** Pienikin käännöstyö ja eri kulttuuritaustaisille henkilöille sopivan markkinointitavan löytäminen on vaikea tehtävä hankkeelle. Vaikka nämä vaativat paljon panostusta myös kumppaniyhdistykseltä, OVI-hankkeen aikana tehtävästä tapahtumien ja koulutusten tiedottamisen ja markkinoinnin opettelusta on hyötyä niille jatkossa, kun ne toteuttavat omien kehittämishankkeitaan.
- Seminaarien ja tilaisuuksien palautteissa on noussut esille tarve järjestää yhdessä viranomaisten kanssa tilaisuus. Järjestöissä¹ on saatu hyviä kokemuksia mallista, jossa tilaisuus järjestetään yhteistyönä useiden viranomaisten kanssa, jolloin ne voivat kertoa omasta toiminnastaan jonkin tietyn yhteisen teeman näkökulmasta. OVI-hankkeella ja kumppaniyhdistyksillä on Migrin kyselytunnin järjestämisen kautta kokemusta yhteisten tiettyyn teemaan liittyvän tilaisuuden suunnittelusta yhdessä viranomaisten kanssa. ***Hanke voisi miettiä yhdessä kumppaniyhdistysten kanssa, olisiko mahdollista suunnitella yhdessä eri viranomaisia kokoava tapahtuma jonkin teeman, kuten mielen hyvinvoinnin, toiveissa esille nousseiden naisten ja nuorten asioiden tai maahanmuuttajajärjestöjen toiminnan kehittämiseen liittyvän aiheen ympärille.***
- ***Kumppaniyhdistysten olisi hyvä suunnitella ja toteuttaa myös jatkossa yhdessä OVI-hankkeen kanssa myös muita vastaavia järjestöyhteistyön lisäämiseksi tarkoitettuja tilaisuuksia, jollainen järjestettiin keväällä 2010.*** Kumppaniyhdistykset voisivat varmistaa järjestöyhteistyön kehittämiseen osallistumisella sitä, että ne voivat saada tulevaisuu-

¹ Mm. arjen turvallisuutta ja hyvinvointia edistävä Suomen Punaisen Ristin Ehyt-hanke, jossa on järjestetty mm. pelastusviranomaisten, poliisin, sosiaali- ja terveystoimen ja opetustoimen yhteistyötä teemapäiviä.

dessa hankerahoitusta, jossa edellytetään yhä enemmän järjestöjen keskinäistä verkostoyhteistyötä.